

ACCENTUL ÎN GRAIURILE SÎRBEȘTI DIN CLISURA

B. BERIĆ

Obiectul cercetării de față îl constituie accentul în trei graiuri sîrbești din Clisura, o valea îngustă din regiunea Banat, care se întinde în lungul Dunării, de la Orșova pînă la Baziaș. Localitățile din care am cules materialul prezentat sînt :

Svinița, la 60 de km de Orșova, sat cu populație sîrbească compactă (cele cîteva familii romînești care se găsesc aici sînt venite de curînd), înconjurat de sate cu populație romînească;

Liubcova (sbr. Ljupkova), la 83 km de Orșova, sat cu populație mixtă (predominînd însă cea sîrbească), de asemenea izolat de celelalte sate sîrbești;

Moldova-Veche (sbr. Stara Moldava), la 100 km de Orșova, cu populație mixtă, predominînd cea sîrbească. Spre deosebire de primele două sate, care sînt izolate de restul satelor sîrbești din Banat, Moldova-Veche e primul din șirul satelor sîrbești (Măierici, Pojejena, Belobreșca, Divici, Zlatița și Socol).

Locuitorii din aceste trei sate, în special bărbații și tineretul, sînt bilingvi în timp ce majoritatea femeilor nu știu romînește și folosesc în toate împrejurările numai sîrbocroată.

În 1959 ne-am deplasat în Clisura pentru o anchetă dialectală și, cu acest prilej, am înregistrat pe bandă de magnetofon trei basme populare :

*Povestea fiului babei și al moșului*¹ (motiv asemănător cu cel din „Povestea porcului” de I. Creangă), *Cenușăreasa*² și *Povestea apei vii*³.

* * *

Înainte de a prezenta situația accentului în aceste trei graiuri, așa cum reiese ea din materialul înregistrat de noi, vom face un scurt istoric al evoluției accentului în sîrbocroată.

După cum se știe, în limba sîrbocroată accentele sînt muzicale și mobile. Din slava comună, sîrbocroată a moștenit trei accente : două cu *intonafie descendentă* și anume unul *scurt* și altul *lung*, și un accent cu *intonafie ascendentă*, acut, din care mai tîrziu s-a dezvoltat „čakavski akut”, accentul lung

¹ Povestită de Maksimović Marija, din Svinița, în vîrstă de 15 ani.

² Povestită de Nistorović Stana, din Liubcova, în vîrstă de 35 de ani.

³ Povestită de Stanković Nika, din Moldova-Veche, n vîrstă de 59 de ani.